Poštarina plaćena u gotovu.

Ssalovski R

ŽIVOT S CRKVOM

LITURGIJSKI TJEDNIK

SA NEDJELJNOM Sv. MISOM

Nemojte moliti što drugo preko sv. Mise, već molite samu sv. Misu.

Pijo X.

Treća nedjelja Došašća

God. I. 16. XII. 1934. Broj 3.

Boja je ove nedjelje ružičasta.

SADRŽAJ:

Što znači naslovna slika?

Današnja se Misa zove »Radujte se«: puna je predbožićnog veselja. To nam veselje Božje djece predstavlja naslovna slika. Na slici se otvaraju vrata, a iz njih prosijeva velika svjetlost. Nebeska su to vrata, koja se malo po malo otvaraju da nam za Božić puste Spasitelja. A eto čitava procesija djece dolazi malom Isusu ususret. Vode ih njihovi anđeli čuvari. U dječjim se koracima opaža i na njihovim se licima vidi očekivanje i veselje. A prema malom Isusu neće da idu praznih ruku, pa jedan nosi u ruci goruću svijeću, drugi grančicu masline, treći palmu, a pred svima nosi anđeo goruću svjetiljku. Povrh svega je zelenilo i cvijeće. Kad pođemo danas k sv. Misi, mislimo na ovu djecu.

ŽIVOT s CRKVOM

God. I. — **Treća nedjelja Došašća.** — Br. 3.

Riječ preuzvišenog hvarskog biskupa.

Br. 2634. Hvar, 23 studenoga 1934.

Veoma rado udijeljujem Vam zapitanu dozvolu za uređivanje sedmičnog liturgičnog sveščića »Život s Crkvom«, što Vam ga je povjerila zaslužna naša katolička ustanova Hrvatska Knjižara u Splitu. Svrha je ovog novog pothvata od velike važnosti za unapređenje i produbljenje duhovnog života našeg naroda. On ide za tim da stavi štovanje Krista našeg Gospodina u središte naših pobožnosti, i da vjernici prema namisli duhovne Majke sv. Crkve sudjeluju srcem i pameću najuzvišenijem činu crkvenog bogoslužja, sv. Misi, i to sa onim istim molitvama što ih svećenik izgovara na oltaru a što ih je isti Duh Sveti te vjekovna mudrost tolikih svetih i učenih duša sastavila. Moleći skupa sa Crkvom, vjernici će življe osjetiti da su članovi iste duhovne zajednice, da su pripadnici iste obitelji, kojoj je glava Krist, i tako će se u njima ne samo učvrstiti ljubav i štovanje Krista, kao središta čitavog našeg života, nego će se oni sve jače smatrati kakono braća u Kristu. Ovo su dobro shvatili drugi narodi, pa je najprije u Austriji i Njemačkoj nastojanjem učenog redovnika Augustinijanca o. Pija Parscha, zatim u Italiji inicijativom poznatog učenjaka zaslužnog franjevca o. Gemelli-a nastao i bujno se razvio liturgijski pokret, kojemu je temeljna svrha da živimo s Crkvom. Eto i mi se polagano upućujemo njihovom stazom. Od srca blagoslivljam taj toli potrebiti pokret i prosim mu od Gospodina najbolji uspjeh. Preporučam mp. svećenstvu da se revno zauzme za proširenje ovih sedmičnih sveščića. Ne treba da oni to sami preuzmu na sebe, već je dostatno da nađu zgodne i savjesne povjerenike, osobito iz naših muških i ženskih vjerskih društava, te onih Katoličke Akcije, koji će se baviti raspačavanjem pod njihovim nadzorom. Napominjem da se je u Italiji, gdje je oskudica veća nego li kod nas, u prvoj godini 1931 raspačavalo 300 tisuća komada na sedmicu, a koncem prošle godine, kako je izvijestio isti o. Gemelli, taj je broj usprkos krize narastao

na 380 tisuća sedmičnih primjeraka. Kod nas bi razmjerno imalo biti 40 tisuća komada. Sve će zavisiti od većeg ili manjeg zauzimanja mp. svećenika, kako je to zgodno brojkama dokazano u broju od kolovoza 1933 talijanske svećeničke smotre »Rivista del clero italiano« (na str. 524 i dalje). Gdje su dušobrižnici s oltara i u katol. društvima prije dobro rastumačili svrhu pothvata, živo ga preporučili te i praktički naučili vjernike kako da se služe u crkvi tim liturgijskim sveščićima, ondje za stalno nije izostao obilan uspjeh. Velika je pak zasluga talijanske ženske katol. omladine što se je svojski zauzela za njegovo širenje i posebno molila za uspjeh tog važnog duhovnog pothvata.

Stalno se nadam da će u svim našim biskupijama naš požrtvovni kler živo prigrliti ovu svetu stvar, moliti i dati moliti za njezin uspjeh, i pomoću naše katoličke mladeži osigurati joj život i time doprinijeti da se ojača duhovni život po našim župama i tako što više da suzbiju raznovrsne razorne sile, koje dandanas riječju i štampom toli zatorno djeluju na naše vjernike.

† MIHO, biskup.

Sveć. Josipu Kirigin
Hvar

Radujte se Gospodinu!

Današnja nedjelja ima posebno značenje u crkvenoj godini. Puna je Božićnog veselja. Netom jutros prestupimo prag kuće Božje, sveta nam mati Crkva od srca kliče: »R a d u j t e s e u G o s p o d i n u v a z d a ; opet kažem: radujte se!« Što se to dogodilo da je Crkva danas tako radosna? Zar se više ne nalazimo u ozbiljnoj i pokorničkoj dobi Došašća? Dà, još smo u Došašću, ali današnjom smo nedjeljom ušli u njegovu drugu polovicu, pa smo bliže Božiću. Dosada nas je Crkva na početku svećeničke molitve pozivala: »Kralju i Gospodinu, koji će doći, dođite, poklonimo se!«; a od danas nas poziva: »G o s p o d i n j e v e ć b l i z u, dođite, poklonimo se!«

Rekli smo da su četiri adventske nedjelje kao četiri stepenice. Svaka nas za jedan korak približuje Božiću. Prve nam je nedjelje Crkva donijela prvu vijest: Gospodin dolazi! Nije nam rekla kad će doći, niti ga je potanje opisala ko je On. Samo izdaleka smo Ga vidjeli kako dolazi. Druge smo već nedjelje doznali mnogo više: Kralj će doći u svoj grad Jeruzalem, u svoju Crkvu. A iz ustiju

samog Gospodina čuli smo čemu će doći: da slijepi progledaju, hromi prohodaju, gubavi se očiste, gluhi čuju, a mrtvi uskrise. Doći će dakle da nam donese milost spasenja. Sada evo treće nedjelje sa dvije radosne riječi: »Gospodin je blizu!« i »On je već u vašoj sredini!« Ko se ne bi veselio? Kao što djeca jedva čekaju Božić s malim Isusom, tako i sva djeca Božja ne mogu više da suspregnu svoju radost radi tako skorog dolaska Gospodnjega. A d v e n t s k o s e č e z n u ć e i i s č e k i v a n j e p r e t v a r a d a n a s u p r e d b o ž i ć n o v e s e l j e.

Kad kralj obilazi svoju zemlju, javi to unaprijed svima da se sve pripravi. A onda neposredno prije njegovog dolaska zavlada u okupljenom mnoštvu koje čeka svoga vladara, svečano i radosno raspoloženje. Eto, takvu duhovnu radost hoće da ulije u naša srca ova treća nedjelja Došašća. Zato danas sv. Crkva svlači ozbiljno ljubičasto ruho pokore, pa misnik nosi roza (ružičasto) odijelo. (Ako ga vaša crkva nema, mogli biste ga joj ovom prigodom pribaviti. A možda i još štogod potrebna fali vašoj crkvi? Kršćani, za urednost i ljepotu kuće Božje nije dužan da se brine samo svećenik, već i sav vjerni puk.) I oltar je danas urešen cvijećem, a čuju se orgulje, što se sve ne vidi kroz ostale adventske nedjelje. Sve nas to pozivlje da se za Božić i naša duša obuče u svečano odijelo milosti i Božjeg veselja.

»Radujte se u Gospodinu vazda; opet vam kažem: radujte se, jer je Gospodin blizu!« Jest, blizu je Božić, kojim slavimo Njegov prvi dolazak na svijet; blizu je Njegov dolazak po milosti, osobito u današnjoj i u svakoj sv. Misi; bliže je napokon za jednu godinu i Njegov konačni dolazak, kad će doći da nas uzme u smrtnom času. Za sve to se dakle radujmo!

Ovdje ti, čitatelju, donosimo još nekoliko lijepih misli o općenitom značenju radosti u Crkvi, liturgiji i duši iz malene ali prebogate Bernadot-Langove knjižice »Od Euharistije k presv. Trojstvu« (koja se dobiva i kod Hrvatske Knjižare u Splitu):

„Radost je kult što ga iskazujemo Bogu. Ona je mjerilo duše: ona pokazuje stupanj njezine ljubavi. U neprestanom iskušavanju i progonu Crkva — taj uzvišeni uzor duše — ne prestaje da se raduje. Njezina je liturgija sa svakim novim danom novi blagdan. Ona broji svoje dane po blagdanima; ona korača kroz bol, ali oči drži uzdignute k nebu te opijeva savršenost i ljubav svoga Zaručnika. Ona živi u radosti, u slobodnoj, jakoj, vedroj radosti, koja je plod ljubavi. Kršćanin je sijač radosti. Radi toga vrši velike stvari. Radost je jedna od neodoljivih sila na ovom svijetu. Ona umiruje, razoružava, osvaja, povlači za sobom. Vesela duša je apostol: ona vuče

duše k Bogu kažući ljudima što može prisutnost Božja u njima. Zato nam Duh Sveti savjetuje: Ne budite žalosni, jer radost u Gospodinu je vaša jakost."

Danas ćeš, kršćanine, bolje shvatiti i sliku druge nedjelje Došašća: kći jeruzalemska — sv. Crkva stoji na visini i na desetero-strukoj harfi puna čeznuća i veselja pjeva prema velikom svijetlu koje će za Božić doći.

Zora Božićnog dana.

Današnja sv. Misa je zora Božićnog dana. Vrlo je lako shvatiti današnju sv. Misu. Slika na naslovnoj stranici predočuje nam sve njezine glavne misli. Sveta nam Crkva odmah u početnoj pjesmi kliče: »Radujte se, Gospodin je blizu!« Tako i mi često činimo: ako doživimo što posebno vesela ili žalosna, povjeravamo prijatelju, i to odmah netom nam dođe na vrata. Eto, to i sv. Crkva čini danas. Vidi se da joj je srce puno predbožićnog veselja, pa da hoće i nas tim veseljem da razveseli i usreći.

No Crkva je mudra majka pa nam s veseljem donosi i pouku. Ako je Gospodin blizu, onda moramo biti pripravljeni da tako visokog gosta dostojno primimo. Već se pune dvije sedmice pripravljamo na Njegov dolazak pa kao svijeća mora da svijetli pred ljudima naš ćudoredan život. Ako smo iz svog srca izbacili grijeh, onda mora u našem srcu da vlada Božji mir maslinove grančice, o kojemu nam govori sv. Pavao u poslanici i koji će nam Isus donijeti kao najveći Božićni dar. Palma borbe i konačne pobjede nas neće mimoići, ako samo, opet po savjetu sv. Pavla, sve svoje životne borbe i potrebe izručimo u Božje ruke. A prije svega i nadasve svjetiljka posvećujuće milosti, jer sve su ovo, kršćanine, za te prazne riječi ako ti u duši vlada tama smrtnog grijeha. Sad razumiješ poslanicu. — Pogledaj još kakva svjetlost izlazi iz Božićnih vratiju! Kakvo će istom biti svijetlo kad se sam Gospodin pojavi! Rasvijetlit će nebo i zemlju, a i tamu našeg razuma. Za to Ga već danas molimo u početnoj molitvi. Krasna je ta molitva, kao što su uopće krasne i bogate sve početne molitve, koje Crkva smatra glavnom molitvom dotičnog dana, pa je svećenici u brevijaru preko dana ponavljaju više puta.

Na drugom dijelu slike uz otvorena vrata stoji sv. Ivan Krstitelj. On je preteča Isusov, on pokazuje na Isusa, pripravlja put k Isusu. I danas nam ponavlja svoju opomenu: »Poravnajte put Gospodnji!« A ujedno nam naviješta nešto što je još

radosnije od riječi sv. Pavla, kad nam u evanđelju kaže: »On, Spasitelj, stoji među vama!« To je baš prava riječ kršćanima: mi očekujemo Gospodina, ali Ga već i posjedujemo. Svaki dan Ga imamo u svojoj sredini, u sv. Misi i sv. pričesti. U tom je bogatstvo i veličina kršćanske vjere što već posjedujemo Isusa, kojega slavimo u Njegovim blagdanima i očekujemo u vječnosti. Zato nam kod današnje sv. pričesti sv. Crkva kliče: »Malodušni, ohrabrite se i nemojte se bojati; evo, Bog će naš doći da nas spasi!« Kako hrabri i pune duše izlaze iz crkve danas oni koji u sv. pričesti, barem duhovnoj, prime svoga Boga! Ti mogu pjevati: »Bog je naš došao da nas spasi.«

Sveta Misa III. nedjelje Došašća.

Boja crkvenog ruha: ružičasta.
U Rimu zbor kod sv. Petra.

I. dio: PRIPRAVA.

1) PRISTUPNE MOLITVE I PJESME.

Pred oltarom se misnik prekriži (učini to, kršćanine, i ti kadgod vidiš ovdje znak †), a onda moli naizmjence s poslužnikom, koji zastupa puk:

Sacerdos: † **In nómine Patris, et Fílii, et Spíritus Sancti. Amen.**	Misnik: † **U ime Oca i Sina i Duha Svetoga. Amen.**
Introíbo ad altáre Dei.	**Pristupit ću k oltaru Božjem.**
Minister: **Ad Deum, qui laetíficat juventútem meam.**	Poslužnik: **K Bogu koji razveseljuje mladost moju.**
Ps. 42. S. **Júdica me, Deus, et discérne causam meam de gente non sancta: ab hómine iníquo et dolóso érue me.**	M. **Sudi mi, Bože, i rasudi parnicu moju s bezbožnim svijetom: oslobodi me od opaka i lukava čovjeka!**
M. **Quia tu es, Deus, fortitúdo mea: quare me repulísti, et quare tristis incédo, dum afflígit me inimícus?**	P. **Jer si Ti, Bože, jakost moja: zašto si me dakle odbacio? Zašto idem tužan kad me muči neprijatelj?**
S. **Emítte lucem tuam et veritátem tuam: ipsa me deduxérunt, et adduxérunt in montem sanctum tuum et in tabernácula tua.**	M. **Pošlji svjetlost svoju i istinu svoju: nek me one vode i dovedu na svetu goru Tvoju i u šatore Tvoje!**

M. Et introibo ad altáre Dei: ad Deum, qui laetíficat juventútem meam.
S. Confitébor Tibi in cíthara, Deus, Deus meus: quare tristis es, ánima mea, et quare contúrbas me?
M. Spera in Deo, quóniam adhuc confitébor illi: salutáre vultus mei, et Deus meus.
S. Gloria Patri, et Filio, et Spirítui Sancto.
M. Sicut erat in princípio, et nunc, et semper: et in saecula saeculórum. Amen.
S. Introíbo ad altáre Dei.
M. Ad Deum, qui laetíficat juventútem meam.
S. † Adjutórium nostrum in nómine Domini.
M. Qui fecit coelum et terram.
S. Confíteor Deo omnipoténti... ómnibus sanctis, et vobis, fratres: quia peccávi... Ideo precor ... omnes sanctos et vos, fratres, oráre pro me...

M. Misereátur tui omnípotens Deus, et dimíssis peccatis tuis, perdúcat te ad vitam aetérnam.
S. Amen.
M. Confíteor Deo omnipoténti, beátae Maríae semper Vírgini, beáto Michaeli Archángelo, beato Joánni Baptístae, sanctis Apóstolis Petro et Paulo, ómnibus Sanctis, et tibi, pater: quia peccávi nimis cogitatióne, verbo et ópere: mea culpa, mea culpa, mea máxima culpa. Ideo

P. I pristupit ću k oltaru Božjem, k Bogu koji razveseljuje mladost moju.
M. Slavit ću Te uz kitaru, Bože, Bože moj: zašto si žalosna, dušo moja, i zašto me smućuješ?
P. Ufaj se u Boga, jer ću Ga još slaviti: On je spasenje moje i Bog moj.
M. Slava Ocu i Sinu i Duhu Svetomu.
P. Kako bijaše na početku, tako i sada i vazda i u vijeke vjekova. Amen.
M. Pristupit ću k oltaru Božjem.
P. K Bogu koji razveseljuje mladost moju.
M. † Pomoć naša u imenu Gospodina.
P. Koji stvori nebo i zemlju.
M. Ispovijedam se Bogu svemogućemu ... svima svetima i vama, braćo, da sam sagriješio ... Zato molim ... sve svete i vas, braćo, da se molite za me ...
P. Smilovao ti se svemogući Bog, otpustio ti grijehe tvoje i priveo te u život vječni.
M. Amen.

P. Ispovijedam se Bogu svemogućemu, blaženoj Mariji vazda Djevici, blaženom Mihovilu Arkanđelu, blaženom Ivanu Krstitelju, svetim apostolima Petru i Pavlu, svima svetima i tebi, oče, da sam sagriješio mnogo mišlju, riječju i djelom: (triput se udari u prsi) moj

precor beátam Maríam semper Vírginem, beátum Michaelem Archángelum, beátum Joánnem Baptístam, sanctos Apóstolos Petrum et Paulum, ómnes Sanctos et te, pater, oráre pro me ad Dóminum, Deum nostrum.

S. Misereátur vestri omnípotens Deus, et, dimíssis peccátis vestris, perdúcat vos ad vitam aetérnam.
M. Amen.
S. † Indulgéntiam, absolutiónem et remissiónem peccatórum nostrórum tríbuat nobis omnípotens et miséricors Dóminus.
M. Amen.
S. Deus, tu convérsus vivificábis nos.
M. Et plebs tua laetábitur in te.

S. Osténde nobis, Dómine, misericórdiam tuam.
M. Et salutáre tuum da nobis.
S. Dómine, exáudi oratiónem meam.
M. Et clamor meus ad te véniat.
S. Dóminus vobiscum.
M. Et cum spíritu tuo.
S. Oremus.

grijeh, moj grijeh, moj preveliki grijeh. Zato molim blaženu Mariju vazda Djevicu, blaženoga Mihovila Arkanđela, blaženoga Ivana Krstitelja, svete apostole Petra i Pavla, sve svete i tebe, oče, da se moliš za me pred Gospodinom Bogom našim.
M. Smilovao vam se svemogući Bog, otpustio vam grijehe vaše i priveo vas u život vječni.
P. Amen.
M. † Oproštenje, odrješenje i otpuštenje grijeha naših podao nam svemogući i milosrdni Gospodin.

P. Amen.
M. Bože, obazri se na nas i oživit ćeš nas.
P. I puk će se Tvoj veseliti u Tebi.
M. Pokaži nam, Gospodine, milosrđe svoje.
P. I spasenje svoje daj nam.
M. Gospodine, usliši molitvu moju.
P. I vapaj moj k Tebi da dođe.

M. Gospodin s vama.
P. I s duhom tvojim.
M. Pomolimo se.

Uzlazeći k oltaru misnik tiho moli:

Ukloni od nas, molimo, Gospodine, opačine naše, da čistim srcem budemo dostojni ući u svetinju nad svetinjama. Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

Molimo Te, Gospodine, da se dostojiš po zaslugama svetih Tvo-

jih, kojih se moći ovdje nalaze (cjeliva oltar), oprostiti sve grijehe moje. Amen. — Ide na stranu poslanice, prekriži se i čita:

INTROITUS.	❊ POČETNA PJESMA.
† Gaudéte in Dómino semper: íterum dico, gaudéte. Modéstia vestra nota sit ómnibus homínibus: Dóminus enim prope est. Nihil sollíciti sitis: sed in omni oratióne petitiónes vestrae innotéscant apud Deum.	† Radujte se u Gospodinu vazda; opet velim: radujte se. Blagost vaša neka bude poznata svim ljudima, jer je Gospodin blizu. Ni za što se ne uznemirujte, nego u svemu molitvom očitujte svoje potrebe Bogu.
Ps. Benedixísti, Dómine, terram tuam: avertísti captivitátem Jacob.	Ps. Blagoslovio si, Gospodine, zemlju svoju; povratio si roblje Jakovljevo.
Gloria Patri, et Filio, et Spiritui Sancto. Sicut erat in princípio, et nunc, et semper, et in saecula saeculórum. Amen.	Slava Ocu i Sinu i Duhu Svetomu. Kako bijaše na početku, tako i sada i vazda i na vijeke vjekova. Amen.

Ponavlja se do psalma, pa na sredini oltara govori misnik naizmjence s poslužnikom:

S. Kýrie, eleison.	M. Gospodine, smiluj se.
M. Kýrie, eleison.	P. Gospodine, smiluj se.
S. Kýrie, eleison.	M. Gospodine, smiluj se.
M. Christe, eleison.	P. Kriste, smiluj se.
S. Christe, eleison.	M. Kriste, smiluj se.
M. Christe, eleison.	P. Kriste, smiluj se.
S. Kýrie, eleison.	M. Gospodine, smiluj se.
M. Kýrie, eleison.	P. Gospodine, smiluj se.
S. Kýrie, eleison.	M. Gospodine, smiluj se.

Misnik cjeliva oltar, okrene se k puku te ga pozdravi:

S. Dóminus vobíscum.	M. Gospodin s vama.
M. Et cum spiritu tuo.	P. I s duhom tvojim.

Na strani poslanice čita:

COLLECTA.	❊ POČETNA MOLITVA.
Orémus. Aurem tuam, quaesumus, Dómine, précibus nostris accómoda: et mentis nostrae ténebras, grátia tuae visitatiónis illústra. Qui vivis et regnas cum Deo Patre in unitáte Spíritus Sancti Deus: per ómnia saecula saeculórum. M. Amen.	Pomolimo se. Prikloni, molimo, Gospodine, uho svoje molitvama našim i milošću svoga pohođenja rasvijetli tmine pameti naše. Koji živiš i kraljuješ s Bogom Ocem u jedinstvu Duha Svetoga Bog, po sve vijeke vjekova. P. Amen.

Danas još spominjemo sv. Euzebija, biskupa i mučenika, i Bl. Djevice Marije (u Došašću):

Orémus. Deus, qui nos beáti Eusébii Mártyris tui atque Pontíficis ánnua sollemnitáte laetíficas: concéde propítius; ut, cujus natalícia cólimus, de ejúsdem protectióne gaudeámus.	Pomolimo se. Bože, koji nas razveseljuješ godišnjom svetkovinom blaženoga Euzebija, mučenika Tvoga i biskupa, podaj nam milostivo da se veselimo zaštiti onoga kojega rođendan slavimo.
Deus, qui de beátae Mariae Vírginis útero Verbum tuum, Angelo nuntiánte, carnem suscípere voluísti: praesta supplícibus tuis; ut, qui vere eam Genitrícem Dei crédimus, ejus apud te intercessiónibus adjuvémur. Per eúmdem Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum: Qui tecum vivit et regnat in unitáte Spíritus Sancti Deus: per ómnia saecula saeculórum. — M. Amen.	Bože, koji si htio da po anđelovu navještenju Riječ Tvoja uzme tijelo u krilu blažene Djevice Marije, daj, smjerno Te molimo, da mi koji je držimo doista Bogorodicom, po njezinu zagovoru nađemo pomoć u Tebe. Po istom Gospodinu našemu Isusu Kristu, Sinu Tvomu. Koji s Tobom živi i kraljuje u jedinstvu Duha Svetoga Bog, po sve vijeke vjekova. — P. Amen.

2) ČITANJA.

❊ ČITANJE POSLANICE bl. Pavla apostola Filipljanima (4, 4-7): Braćo! Radujte se u Gospodinu vazda; opet velim: radujte se! Blagost vaša neka bude poznata svim ljudima, jer je Gospodin blizu. Ni za što se ne uznemirujte, nego u svemu molitvom i prošnjom sa zahvalom očitujte svoje potrebe Bogu. I mir Božji, koji nadilazi svaki um, neka čuva srca vaša i misli vaše u Kristu Isusu, Gospodinu našemu.

M. Deo grátias.	P. Bogu hvala.

GRADUALE.	❊ PJESMA IZA POSLANICE.
Qui sedes, Dómine, super Chérubim, éxcita poténtiam tuam, et veni. Qui regis Israel, inténde: qui dedúcis, velut ovem, Joseph.	Gospodine, koji stoluješ nad Kerubima, uzbudi moć svoju i dođi. Čuj, pastiru Izraelov, koji kao ovčicu vodiš rod Josipov.

Allelúja, allelúja. Excita, Dómine, poténtiam tuam, et veni, ut salvos fácias nos. Allelúja.	Alleluja, alleluja. Probudi, Gospodine, silu svoju i dođi da nas spasiš. Alleluja.

Misnik prelazi na sredinu oltara i duboko sagnut tiho moli:

Očisti srce moje i usne moje, svemogući Bože: kako si usne Izaije proroka očistio ražarenim ugljenom, tako se dostoj mene blagim milosrđem svojim očistiti, da uzmognem dostojno navijestiti sveto evanđelje Tvoje! Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

Dostoj se, Gospodine, blagosloviti! Neka bude Gospodin u srcu mojemu i na usnama mojim da dostojno i prikladno navijestim njegovo evanđelje! Amen.

Misnik ide na drugu stranu i čita evanđelje, a vjernici stoje uspravno:

S. Dóminus vobíscum.	M. Gospodin s vama.
M. Et cum spíritu tuo.	P. I s duhom tvojim.
† SEQUENTIA S.ti EVANGELII secúndum Joannem (1, 19-28).	† SLIJEDI SV. EVANĐELJE po Ivanu (1, 19—28).
M. Glória Tibi, Dómine.	P. Slava Tebi, Gospodine.

U ono vrijeme: poslaše Židovi iz Jeruzalema svećenike i levite k Ivanu da ga zapitaju: »Ko si ti?« I on prizna i ne zataja i prizna: »Ja nijesam Krist.« I zapitaše ga: »Ko si dakle? Jesi li ti Ilija?« I reče: »Nijesam.« »Jesi li prorok?« I odgovori: »Nijesam.« Rekoše mu dakle: »Ko si, da možemo odgovoriti onima koji su nas poslali? Što kažeš o sebi?« Reče: »Ja sam glas onoga koji viče u pustinji: Poravnajte put Gospodnji«, kako reče Izaija prorok. A koji bjehu poslani, bijahu od farizeja. I upitaše ga i rekoše mu: »Zašto dakle krstiš kad nijesi Krist, ni Ilija, ni prorok?« A Ivan im odvrati: »Ja krstim vodom, a među vama stoji koga vi ne poznajete. To je onaj koji će doći za mnom, a koji bješe prije mene, kojemu ja nijesam dostojan odriješiti remen na obući njegovoj.« Ovo je bilo u Betaniji preko Jordana, gdje Ivan krštavaše.

M. Laus tibi, Christe.	P. Hvala Tebi, Kriste.

Iza evanđelja redovito slijedi

PROPOVIJED.

Bez nje ti, kršćanine, ne bi smjela proći nedjelja. A slušaj je kao tumačenje riječi Božje i svakako učini barem jednu dobru odluku za danas i za ovu sedmicu.

CREDO.	VJEROVANJE.
Credo in unum Deum, Patrem omnipoténtem, factórem coeli et terrae, visibílium ómnium et invisibílium. Et in unum Dóminum Jesum Christum, Fílium Dei unigénitum. Et ex Patre natum ante ómnia saecula. Deum de Deo, lumen de lúmine. Deum verum de Deo vero. Génitum, non factum, consubstantiálem Patri: per quem ómnia facta sunt. Qui propter nos hómines et propter nostram salútem descéndit de coelis. Et incarnátus est de Spíritu Sancto ex María Vírgine: Et homo factus est. Crucifíxus étiam pro nobis sub Póntio Piláto passus et sepúltus est. Et resurréxit tértia die, secúndum Scriptúras. Et ascéndit in coelum: sedet ad déxteram Patris. Et íterum ventúrus est cum glória judicáre vivos et mórtuos: cujus regni non erit finis. Et in Spíritum Sanctum, Dóminum et vivificántem: qui ex Patre Filióque procédit. Qui cum Patre et Fílio simul adorátur et conglorificátur: qui locútus est per Prophétas. Et unam sanctam cathólicam et apostólicam Ecclésiam. Confíteor unum baptísma in remissiónem peccatórum. Et exspécto resurrectiónem mortuórum. † Et vitam ventúri saeculi. Amen.	**Vjerujem u jednoga Boga, / Oca svemogućega, stvoritelja neba i zemlje, svega vidljivoga i nevidljivoga / I u jednoga Gospodina Isusa Krista, jedinorođenog Sina Božjega. / Koji je od Oca rođen prije svih vjekova. / Bog od Boga, svijetlo od svijetla, pravi Bog od pravog Boga. / Rođen, ne stvoren, jednobitan s Ocem i po kojemu je sve učinjeno. / Koji je radi nas ljudi i radi našega spasenja sašao s neba. /** (Ovdje pokleknemo.) **I utjelovio se po Duhu Svetom iz Djevice Marije i postao čovjekom. / Raspet također za nas, mučen pod Poncijem Pilatom i pokopan. / I uskrsnuo treći dan, kako svjedoči sveto Pismo. / I uzašao na nebo, sjedi s desnu Oca. / I opet će doći sa slavom suditi žive i mrtve, i njegovu kraljevstvu neće biti konca. / I u Duha Svetoga, Gospodina koji daje život i izlazi od Oca i Sina. / Koji se s Ocem i Sinom skupa časti i slavi, koji je govorio po prorocima. / Vjerujem u jednu, svetu, katoličku i apostolsku Crkvu. / Priznajem jedno krštenje za oproštenje grijeha. / I očekujem uskrsnuće mrtvih. / † I život budućega vijeka. Amen.**

II. dio: PRIKAZANJE.

Misnik cjeluje oltar, okrene se k puku te ga pozdravi:

S. Dóminus vobíscum.	M. Gospodin s vama.
M. Et cum spíritu tuo.	P. I s duhom tvojim.
S. Oremus.	M. Pomolimo se.

OFFERTORIUM.	PRIKAZNA PJESMA.
Benedixisti, Dómine, terram tuam: avertisti captivitátem Jacob: remisisti iniquitátem plebis tuae.	Blagoslovio si, Gospodine, zemlju svoju; povratio si roblje Jakovljevo; otpustio si nepravdu puku svome.

PRINOS KRUHA I VINA.

Misnik otkrije kalež, uzdigne pliticu s hostijom i moli:

Primi, sveti Oče, svemogući vječni Bože, ovaj neokaljan prinos koji ja, nevrijedni sluga Tvoj, prinosim Tebi, živomu i pravomu Bogu svojemu, za nebrojene grijehe i uvrede i nemarnosti svoje i za sve prisutne, a i za sve vjerne kršćane žive i mrtve: da meni i njima bude na spasenje u život vječni. Amen.

Na strani poslanice ulijeva vino u kalež, pa blagoslovi i dodaje nekoliko kapi vode moleći:

Bože, koji si dostojanstvo ljudske naravi divno stvorio i još ga divnije obnovio, daj da po tajni ove vode i vina postanemo dionici Božanske naravi onoga koji se je udostojao biti dionikom naše ljudske naravi, Isus Krist, Sin Tvoj, Gospodin naš, koji s Tobom živi i kraljuje u jedinstvu Duha Svetoga Bog, po sve vijeke vjekova. Amen.

Opet u sredini oltara uzdigne kalež s vinom i moli:

Prinosimo Ti, Gospodine, kalež spasenja moleći blagost Tvoju, da s ugodnim mirisom uzađe pred lice Božanskog veličanstva Tvoga za spasenje naše i svega svijeta! Amen.

Pokrivši kalež sklonut moli:

Primi, Gospodine, nas duhom ponizne i srcem skrušene; i takva nek bude žrtva naša danas pred licem Tvojim, da Ti bude mila, Gospodine Bože!

Onda blagoslovi prikazane darove:

Dođi, Posvetitelju, svemogući vječni Bože, i blagoslovi ovaj prinos pripravljen svetom imenu Tvojemu!

Na strani poslanice misnik umivajući ruke govori (ps. 25):

Umivam u nevinosti ruke svoje, dok obilazim oltar Tvoj, Gospodine! Da glasno Tebe hvalim i pripovijedam sva čudesa Tvoja. Gospodine, zavolio sam krasotu doma Tvojega i mjesto gdje prebiva slava Tvoja! Ne daj, o Bože, da pogine s bezbožnima duša moja, i život moj s krvopijama! Na rukama su njihovim zločinstva, i desnica im je puna mita. A ja hodam u nevinosti, izbavi me i smiluj se meni! Noga je moja na pravom putu, u skupštinama ću Te blagosivati, Gospodine! Slava Ocu i Sinu i Duhu Svetomu! Kako bijaše na početku, tako i sada i vazda i u vijeke vjekova. Amen.

Na sredini oltara sagnut moli:

Primi, sveto Trojstvo, ovaj prinos što Ti ga prikazujemo na spomen muke, uskrsnuća i uzašašća Isusa Krista Gospodina našega i na čast blažene Marije vazda Djevice i blaženoga Ivana Krstitelja i svetih apostola Petra i Pavla i ovih i svih svetih: neka njima bude na čast, a nama na spasenje, i neka se dostoje zagovarati nas na nebu oni kojih se mi spominjemo na zemlji. Po istom Kristu Gospodinu našem. Amen.

Misnik cjeliva oltar, okrene se k puku i poziva ga:

S. **Oráte, fratres: ut meum ac vestrum sacrifícium acceptábile fiat apud Deum Patrem omnipoténtem.**	M. **Molite, braćo, da moja i vaša žrtva bude prijatna Bogu Ocu svemogućemu.**

Poslužnik u ime puka odgovori:

M **Suscípiat Dóminus sacrifícium de mánibus tuis ad láudem et glóriam nóminis sui, ad utilitátem quoque nostram, totiúsque Ecclésiae suae sanctae.**	F. **Neka primi Gospodin žrtvu iz ruku tvojih na hvalu i slavu imena svojega, a na korist našu i svekolike svete Crkve svoje.**

Misnik tiho odgovori: **Amen,** i onda tiho moli

SECRETA. ❊ PRIKAZNA MOLITVA.

Molimo, Gospodine, da Ti vazda prinosimo naše pobožno prikazanje, koje neka nam posreduje svetu tajnu što si je ustanovio i u nama divno izvrši Tvoje spasenje. Po Gospodinu našemu...

Koga smo se spominjali u početnoj, spominjemo se i u prikaznoj molitvi:

Posveti, Gospodine, darove Tebi prikazane, i po njima nas zagovorom blaženoga Euzebija, mučenika Tvoga i biskupa, umilostivljen usliši.

U pametima našim, molimo, Gospodine, utvrdi tajnu prave vjere, i daj nama, koji od Djevice Začetoga priznavamo pravim Bogom i čovjekom, da po kreposti Njegova spasonosnog uskrsnuća zaslužimo doći u vječno veselje. Po istom Gospodinu...

Zadnje riječi ove molitve govori na glas.

III dio: POSVEĆENJE.

PRAEFATIO.

S. Per ómnia sǽcula saeculórum.
M. Amen.
S. Dóminus vobíscum.
M. Et cum spiritu tuo.
S. Sursum corda.
M. Habémus ad Dóminum.
S. Grátias agámus Dómino Deo nostro.
M. Dignum et justum est.
S. Vere dignum et justum est, aequum et salutáre, nos tibi semper et ubíque grátias ágere: Dómine sancte, Pater omnípotens, aetérne Deus. Qui cum unigénito Fílio tuo et Spíritu Sancto unus es Deus, unus es Dóminus: non in uníus singularitáte persónae, sed in uníus Trinitáte substántiae. Quod enim de tua glória, reveláte te, crédimus, hoc de Fílio tuo, hoc de Spíritu Sancto sine differéntia discretiónis sentímus. Ut in confessióne verae sempiternaeque Deitátis, et in persónis propríetas, et in esséntia únitas, et in majestáte adorétur aequálitas. Quam laudant Angeli atque Archángeli, Cherubim quoque ac Serafim: qui non cessant clamáre cotídie, una voce dicéntes:
Sanctus, sanctus, sanctus Dóminus, Deus Sábaoth. Pleni sunt coeli et terra glória tua. Hosánna in excélsis. † Benedíctus, qui venit in nómine Dómini. Hosánna in excélsis.

SLAVOSPJEV.

M. Po sve vijeke vjekova.
P. Amen.
M. Gospodin s vama.
P. I s duhom tvojim.
M. Gore srca.
P. Imamo ih kod Gospodina.
M. Zahvalimo Gospodinu Bogu našemu.
P. Dostojno je i pravedno.
M. Uistinu je dostojno i pravedno, pravo i spasonosno, da vazda i svuda zahvaljujemo Tebi, Gospodine sveti, Oče svemogući, vječni Bože. Koji si s jedinorođenim Sinom svojim i s Duhom Svetim jedan Bog i jedan Gospodin, ne u jedinstvu jedne osobe, nego u Trojstvu jedne biti. Jer sve što, po Tvojem objavljenju, vjerujemo o slavi Tvojoj, to mislimo bez ikakve razlike i o Sinu Tvojemu da se u priznavanju pravoga i vječnoga Božanstva klanjamo i vlastitosti u osobama i jedinstvu u biti i jednakosti u veličanstvu; kojega hvale anđeli i arkanđeli, kerubi i serafi, koji ne prestaju klicati svaki dan složno govoreći:
Svet, svet, svet Gospodin Bog nad četama. Puna su nebesa i zemlja slave Tvoje. Hosana u visini.

† Blagoslovljen koji dolazi u ime Gospodnje. Hosana u visini.

Molitva za Crkvu.

Tebe dakle, preblagi Oče, ponizno molimo i prosimo po Isusu Kristu, Sinu Tvojemu, Gospodinu našemu, da primiš i blagosloviš ove darove, ove poklone, ove svete neokaljane prinose što Ti ih prikazujemo, prije svega za svetu Tvoju Crkvu katoličku, da je se dostojiš po svemu svijetu umiriti, čuvati, ujediniti i upravljati, zajedno sa slugom svojim Papom našim Pijom i s biskupom našim.... i sa svim pravovjernima i priznavaocima katoličke i apostolske vjere.

Spomen živih.

Spomeni se, Gospodine, slugâ i službenicâ svojih.... (sjetimo se živih, za koje želimo posebno moliti) i svih prisutnih, kojih Ti poznaješ vjeru i znaš bogoljubnost, za koje Ti prinosimo ili koji Ti prinose ovu žrtvu hvale za sebe i za sve svoje, za otkupljenje duša svojih i za spasenje i zdravlje svoje, i prikazuju svoje želje Tebi, Bogu vječnomu, živomu i pravomu.

U zajednici sa svetima.

Prinosimo Ti ih u zajednici slaveći najprije spomen slavne vazda Djevice Marije, Majke Boga i Gospodina našega Isusa Krista, pa i blaženih apostola i mučenika Tvojih: Petra i Pavla, Andrije, Jakova, Filipa, Bartolomeja; Mateja, Šimuna i Tadeja, Lina, Kleta, Klementa, Ksista, Kornelija, Ciprijana, Lovre, Krizogona, Ivana i Pavla, Kuzme i Damjana i svih svetaca Tvojih. Po njihovim nam zaslugama i molitvama podaj da nas u svemu zakriljuje Tvoja zaštita! Po istom Kristu Gospodinu našem. Amen.

Držeći ruke nad darovima moli:

Ovaj dakle prinos nas slugu Tvojih, a i cijele obitelji svoje, molimo, Gospodine, umilostivljen primi, naše dane vodi u svojem

miru i daj da se izbavimo od vječnog osuđenja, a da se pribrojimo stadu izabranika Tvojih! Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

Blagosivajući darove:

Udostoj se, molimo Te, Bože, učiniti ovaj prinos u svemu blagoslovljen, primljen, odobren, duhovan i prijatan, da nam postane tijelo i krv preljubljenog Sina Tvojega, Gospodina našega Isusa Krista!

PRETVORBA KRUHA I VINA.

Koji uoči svoje muke uze kruh u svete i časne ruke svoje, i podignuvši oči prema nebu k Tebi, Bogu Ocu svojemu svemogućemu, zahvali Ti, blagoslovi, prelomi i dade učenicima svojim govoreći: Uzmite i jedite od ovoga svi, jer

OVO JE TIJELO MOJE.

(Sada tri puta zvoni. Poklonimo se Isusu, pogledajmo sv. hostiju što je misnik diže, i sa sv. Tomom recimo: »Gospodine moj i Bože moj!« 7 godina i 7 četrdesetica oproštenja. — Tako i kod podizanja kaleža.)

Tako isto po večeri uze i ovaj preslavni kalež u svete i časne ruke svoje, iznova Ti zahvali, blagoslovi i dade učenicima svojim govoreći: Uzmite i pijte iz nje svi, jer

OVO JE KALEŽ KRVI MOJE NOVOGA I VJEČNOGA ZAVJETA, TAJNA VJERE, KOJA ĆE SE ZA VAS I ZA MNOGE PROLITI NA OTPUŠTENJE GRIJEHA.

Kolikogod puta budete ovo činili, na moju uspomenu činite.

Spominjanje otkupljenja.

Zato spominjući se, Gospodine, mi sluge Tvoje, a i sveti narod Tvoj, blažene muke, kao i uskrsnuća od mrtvih i slavnoga uzašašća na nebo istoga Krista, sina Tvojega, Gospodina našega, prinosimo preslavnom veličanstvu Tvojemu od Tvojih poklona i darova čistu žrtvu, svetu žrtvu, neokaljanu žrtvu, sveti kruh vječnog života i kalež vječnog spasenja.

Na ove žrtvene darove dostoj se svrnuti milostiv i vedar pogled i milo ih primiti, kao što si se dostojao milostivo primiti darove

sluge svoga pravednoga Abela i žrtvu patrijarhe našega Abrahama i žrtvu koju Ti prinese veliki svećenik Tvoj Melkisedeh, svetu žrtvu, neokaljan prinos.

Duboko sagnut moli, pa onda cjeliva oltar:

Smjerno Te molimo, svemogući Bože, zapovijedi da ruke anđela Tvoga odnesu ovu žrtvu na uzvišeni oltar Tvoj pred Božansko veličanstvo Tvoje, da se svi koji se od ovoga oltara pričestimo i uzblagujemo presveto tijelo i krv Sina Tvoga, napunimo svakoga nebeskoga blagoslova i milosti. Po istom Kristu Gospodinu našem. Amen.

Spomen mrtvih.

Spomeni se, Gospodine, i slugâ i službenicâ svojih, koji su otišli pred nama sa znamenjem vjere i počivaju u snu mira. (Sjetimo se napose svojih dragih pokojnika!) **Udijeli, molimo, Gospodine, njima i svima koji u Kristu počivaju, mjesto rashlade, svjetlosti i mira! Po istom Kristu Gospodinu našem. Amen.**

Molitva za nas.

Nobis quoque peccatoribus... (Govoreći ove riječi na glas misnik se udari u prsi:) **I nama grešnicima, slugama Tvojim, koji se uzdamo u mnoštvo smilovanja Tvojih, dostoj se dati kakav dio i zajednicu s Tvojim svetim apostolima i mučenicima: s Ivanom, Stjepanom, Matijom, Barnabom, Ignacijem, Aleksandrom, Marcelinom, Petrom, Felicitom, Perpetuom, Agatom, Lucijom, Agnezom, Cecilijom, Anastazijom, i sa svim svetima svojim. Pusti nas, molimo, u njihovu družbu ne gledajući na zasluge naše, nego samo na Tvoje milosrđe. Po Kristu Gospodinu našem.**

Po kojemu, Gospodine, sva ova dobra vazda stvaraš, posvećuješ, oživljuješ, blagosivlješ i udijeljuješ nama.

Po Njemu i s Njime i u Njemu je Tebi Bogu Ocu svemogućemu, u jedinstvu Duha Svetoga, svaka čast i slava! (Nastavi na glas:)

IV. dio: PRIČEST.

PATER NOSTER.	OČE NAŠ I LOMLJENJE KRUHA.
S. **Per ómnia saecula saeculorum.**	M. **Po sve vijeke vjekova.** P. **Amen.**

M. Amen.
S. Orémus. Praecéptis salutáribus móniti, et divína institutióne formáti, audémus dícere:
Pater noster, qui es in coelis: Sanctificétur nomen tuum: Advéniat regnum tuum: Fiat volúntas tua, sicut in caelo, et in terra. Panem nostrum cotidiánum da nobis hódie: Et dimítte nobis débita nostra, sicut et nos dimíttimus debitóribus nostris. Et ne nos indúcas in tentatiónem.
M. Sed líbera nos a malo.

M. Pomolimo se. Spasonosnim zapovijedima potaknuti i Božanskom naukom poučeni usuđujemo se govoriti:
Oče naš, koji jesi na nebesima, sveti se ime Tvoje, dođi kraljevstvo Tvoje, budi volja Tvoja kako na nebu tako i na zemlji. Kruh naš svagdanji daj nam danas, i otpusti nam duge naše kako i mi otpuštamo dužnicima našim, i ne uvedi nas u napast.
P. Nego izbavi nas od zla.

Misnik odgovori tiho: **Amen** i nastavi:

Izbavi nas, molimo, Gospodine, od svih zala prošlih, sadanjih i budućih, te po zagovoru blažene i slavne vazda Djevice Bogorodice Marije i blaženih apostola Tvojih Petra i Pavla, Andrije i svih svetih (prekriži se pliticom te ju cjeliva) **† daj milostivo mir dnevima našim, da pomoću milosrđa Tvoga budemo od grijeha vazda slobodni i od svakoga uznemirenja sigurni!**

Po istom Gospodinu našem Isusu Kristu, Sinu Tvomu, koji s Tobom živi i kraljuje u jedinstvu Duha Svetoga Bog.

Govoreći ove riječi misnik razlomi hostiju u tri dijela, pa nastavi na glas:

S. Per ómnia saecula saeculorum.
M. Amen.
S. Pax Dómini sit semper vobíscum.
M. Et cum spíritu tuo.

M. Po sve vijeke vjekova.
P. Amen.
M. Mir Gospodnji neka bude vazda s vama.
P. I s duhom tvojim.

Onda najmanji dio hostije spusti u kalež s riječima:

Ovo miješanje i posvećenje tijela i krvi Gospodina našega Isusa Krista neka bude nama koji ga primamo, za život vječni! Amen.

Udarajući se tri puta u prsi govori na glas:

Agnus Dei, qui tollis peccáta mundi: miserére nobis.
Agnus Dei, qui tollis peccáta mundi: miserére nobis.
Agnus Dei, qui tollis peccáta mundi: dona nobis pacem.

Jaganjče Božji, koji uzimaš grijehe svijeta, smiluj nam se!
Jaganjče Božji, koji uzimaš grijehe svijeta, smiluj nam se!
Jaganjče Božji, koji uzimaš grijehe svijeta, daruj nam mir!

Molitva za mir.

Gospodine Isuse Kriste, koji si rekao apostolima svojim: »Mir vam svoj ostavljam, mir vam svoj dajem«, ne gledaj na grijehe moje nego na vjeru Crkve svoje, i dostoj se nju po volji svojoj umiriti i ujediniti! Koji živiš i kraljuješ Bog po sve vijeke vjekova. Amen.

Molitve prije pričesti.

Gospodine Isuse Kriste, Sine Boga živoga, koji si po volji Očevoj uz sudjelovanje Duha Svetoga smrću svojom oživio svijet, oslobodi me ovim presvetim tijelom i krvlju svojom od svih grijeha mojih i od svakoga zla! Daj mi da se vazda držim zapovijedi Tvojih, i ne dopusti da se ikada odijelim od Tebe! Koji s istim Bogom Ocem i Duhom Svetim živiš i kraljuješ Bog po sve vijeke vjekova. Amen.

Primanje Tijela Tvoga, Gospodine Isuse Kriste, koje se ja nedostojan usuđujem blagovati, neka mi ne bude na sud i osuđenje, već neka mi po blagosti Tvojoj čuva dušu i tijelo i liječi od grijeha: Koji živiš i kraljuješ s Bogom Ocem u jedinstvu Duha Svetoga Bog, po sve vijeke vjekova. Amen.

PRIČEST MISNIKA I VJERNIKA.

Poklekne, uzme u ruke sv. hostiju i govori:

Kruh ću nebeski uzeti i ime ću Gospodnje prizvati.

Udarajući se u prsi moli na glas tri puta:

Dómine, non sum dignus, ut intres sub tectum meum: sed tantum dic verbo, et sanábitur ánima mea.

Gospodine, nisam dostojan da uniđeš pod krov moj, nego samo reci riječ i ozdravit će duša moja.

Prekriži se i pričesti se sa sv. Tijelom:

Tijelo Gospodina našega Isusa Krista čuvalo dušu moju za život vječni. Amen.

Što da uzvratim Gospodinu za sve što mi je učinio? Kalež ću spasenja uzeti i ime ću Gospodnje prizvati. Hvaleći prizvat ću Gospodina i od svojih ću se neprijatelja osloboditi.

Prekriži se i pričesti se sa sv. Krvlju:

Krv Gospodina našega Isusa Krista čuvala dušu moju za život vječni! Amen.

Ako možeš, kršćanine, sad se pričesti! Pobožno prati sv. Misu, pa se možeš pričestiti bez posebnih pripravnih molitava. Vjernici govore: **Ispovijedam se... a** misnik: **Smilovao vam se... † Oproštenje...** (sve kao na početku mise).

Onda misnik okrenut k puku pokazuje sv. česticu i govori:

S. **Ecce Agnus Dei, ecce, qui tollit peccáta mundi.**

Dómine, non sum dignus...

Corpus Dómini nostri Jesu Christi custódiat ánimam tuam in vitam aetérnam. Amen.

M. **Evo Jaganjac Božji, evo koji uzima grijehe svijeta.**

Gospodine, nisam dostojan... (tri puta kao gore.)

Tijelo Gospodina našega Isusa Krista čuvalo dušu tvoju za život vječni. Amen.

(Ako ne možeš stvarnim, pričesti se barem duhovnim načinom: pobudi u srcu živu želju da primiš Isusa i Njegovu milost te izmoli pobožno gornje molitve! Bez pričesti je sv. Misa zapravo manjkava.)

Dok ispire kalež vinom i vodom, misnik tiho moli:

Što smo ustima blagovali, Gospodine, daj da čistim srcem primimo i neka nam vremeniti dar bude neprestani lijek!

Tijelo Tvoje, Gospodine, koje sam blagovao, i krv koju sam pio, neka prione uz srce moje; i ne daj da ostane grješna ljaga u meni, koga su okrijepila čista i sveta otajstva. Koji živiš i kraljuješ u vijeke vjekova. Amen.

Pokrivši kalež na strani poslanice čita:

COMMUNIO.

Dícite: pusillánimes, confortámini et nolíte timére: ecce Deus noster véniet et salvábit nos.

✻ **PRIČESNA PJESMA.**

Recite: malodušni, ohrabrite se i nemojte se bojati; evo Bog će naš doći da nas spasi.

Opet na sredini cjeliva oltar, okrene se k puku i pozdravi:

S. **Dóminus vobiscum.**
M. **Et cum spíritu tuo.**

M. **Gospodin s vama.**
P. **I s duhom tvojim.**

Na strani poslanice moli:

POSTCOMMUNIO.

Orémus. Implorámus, Dómine, cleméntiam tuam: ut haec divína subsídia, a vítiis expiátos, ad festa ventúra nos praeparent. Per Dóminum nostrum Jesum Christum...
M. **Amen.**

✻ **POPRIČESNA MOLITVA.**

Pomolimo se. Molimo, Gospodine, blagost Tvoju, da nas ova Božanska pomoć očisti od mana te nas pripravi na skore blagdane. Po Gospodinu našemu...
P. **Amen.**

Koga smo spominjali u početnoj i prikaznoj, spominjemo i u popričesnoj molitvi:

Orémus. Haec nos commúnio, Dómine, purget a crímine: et intercedénte beáto Eusébio Mártyre tuo atque Pontífice, caeléstis remédii fáciat esse partícipes.

Grátiam tuam, quaesumus, Dómine, méntibus nostris infúnde: ut, qui, Angelo nuntiánte, Christi, Fílii tui, incarnatiónem cognóvimus; per passiónem ejus et crucem, ad resurrectiónis glóriam perducámur. Per eundem Dóminum...
M. **Amen.**

Pomolimo se. Neka nas, Gospodine, ova pričest očisti od grijeha i neka nas zagovorom blaženoga Euzebija, mučenika Tvoga i biskupa, učini dionicima nebeskog blaženstva.

Milost svoju, molimo, Gospodine, ulij u duše naše, da mi, koji smo po anđelovu navještenju spoznali utjelovljenje Krista Sina Tvoga, po muci Njegovoj i križu k slavi uskrsnuća privedeni budemo. Po istom Gospodinu...
P. **Amen.**

*** OTPUST I BLAGOSLOV.**

Opet na sredini cjeliva oltar, okrene se k puku i pozdravi:

S. **Dóminus vobiscum.**
M. **Et cum spíritu tuo.**
S. **Benedicámus Dómino.**
M. **Deo grátias.**

M. **Gospodin s vama.**
P. **I s duhom Tvojim.**
M. **Blagosivajmo Gospodina.**
P. **Bogu hvala.**

Prignut moli na sredini oltara:

Neka Ti ugodna, sveto Trojstvo, bude služba sluge Tvoga, i daj da žrtva, koju sam ja nedostojan prinio pred veličanstvo Tvoje, bude Tebi prijatna, a meni i svima za koje sam je prinio, neka po milosrđu Tvojem bude ponizna. Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

Cjeliva oltar, digne pogled, pokloni se križu i blagoslovi puk, koji kleči:

S. **Benedícat vos omnípotens Deus, † Pater, et Fílius, et Spíritus Sanctus.**

M. **Amen.**

M. **Blagoslovio vas svemogući Bog, † Otac, i Sin, i Duh Sveti.**

P. **Amen.**

Zadnje evanđelje.

S. **Dóminus vobíscum.**

M. **Et cum spíritu tuo.**

S. **† Inítium sancti Evangélii secúndum Joánnem.**

M. **Glória tibi, Dómine.**

M. **Gospodin s vama.**

P. **I s duhom tvojim.**

M. **† Početak svetog evanđelja po Ivanu.**

P. **Slava Tebi, Gospodine.**

M. **U početku bijaše Riječ i Riječ bijaše u Boga i Bog bijaše Riječ. Ova bijaše u početku kod Boga. Sve je po njoj postalo i bez nje ništa nije postalo što je postalo. U njoj bijaše život i život bijaše svijetlo ljudima. I svijetlo svijetli u tami, i tama ga ne obuze. Poslan bi čovjek od Boga, komu bijaše ime Ivan. Ovaj dođe sa svjedočanstvom da svjedoči za svijetlo, da svi vjeruju po njemu. On ne bijaše svijetlo, nego da svjedoči za svijetlo. Bijaše svijetlo istinito, koje obasjava svakog čovjeka koji dolazi na ovaj svijet. Na svijetu bijaše i svijet je po njemu postao, a svijet ga ne upozna. K svojima dođe i svoji ga ne primiše. A koji ga primiše, dade im vlast da budu djeca Božja, onima koji vjeruju u ime Njegovo, koji nisu rođeni ni od krvi, ni od volje tjelesne, ni od volje muževljeve, nego od Boga.** (Ovdje pokleknemo.) **I Riječ je tijelom postala i prebivala među nama, i vidjesmo slavu Njegovu, slavu kao jedinorođenoga od Oca, puna milosti i istine.**

M. **Deo grátias.**

P. **Bogu hvala.**

Iza tihe sv. Mise misnik s pukom moli tri puta **Zdravo Marijo,** jedamput **Zdravo Kraljice,** jednu molitvu za uzvišenje sv. Crkve i drugu za zagovor sv. Mihovila. Na koncu tri puta reče: **Presveto Srce Isusovo,** a puk odgovori: **Smiluj nam se!**

Za život preko sedmice.

Kako ti je, kršćanine, ugodno bilo danas preko sv. Mise, ako si molio sa misnikom, ako si pratio misne pjesme i molitve, pa toliko puta čuo glas sv. Crkve: »Radujte se u Gospodinu vazda!« Kršćanstvo je vjera veselja. Što je ko više kršćanin, što se ko više približi Kristu, taj je radosniji, zadovoljniji, sretniji. Sv. Franu Asiškoga, koji se je kao malo ko približio Kristu, nazivali su savremenici: »uvijek veseli brat«. Svi su sveci više ili manje, na jedan ili drugi način bili uvijek veseli, pa je poznata riječ: žalostan je svetac baš »žalostan« svetac. — Dapače, samo kršćanin može da bude zaista veseo. U grijehu nema sreće i zadovoljstva. Zar se može nazvati veseljem koje svršava žalosno? Mirna savjest i čisto srce je uvijek veselo. Zato su djeca uvijek i vesela. Tako moraju i Božja djeca uvijek biti puna Boga i puna veselja. Budući sami puni radosti, unesimo tu kršćansku, Božićnu radost ove sedmice i oko sebe. Znak je opće pokvarenosti što je na svijetu sada tako malo veselja. Sv. mati Crkva nas poziva da budemo glasnici, apostoli veselja. U najsvečanijem trenutku sv. pričesti nam stavlja danas to na srce. Pok. je njemački biskup Keppler napisao i u stotine tisuća primjeraka raširio knjižicu: »Više veselja!« Dajmo i mi, kršćani, svojom pobudom i još više svojom uvijek dobrom voljom vičimo oko sebe: Ljudi, više veselja, pravog, Božićnog veselja! Neka svi oko nas vide i osjete da smo danas pristupili k oltaru svoga Boga, koji razveseljuje našu uvijek svježu mladost. Neka se na nama svi uvjere da je vjera škola veselja, pa i kad živi životom žrtve i odricanja. Braćo, radujmo se u Gospodinu vazda, a osobito ove sedmice. Zašto? Jer je Gospodin blizu.

Razumjet ćeš, dragi, ovo, ako si danas bio na gozbi Gospodnjoj, ako je Krist u tvome srcu, ako od Njega i za Njega živiš. Daj, živi životom Kristovim, jer je On naš život; a ne samo život, već i put do tog života. Zato u adventu nema one turobne žalosti kao u vrijeme prije Krista, i ako adventsko doba baš to vrijeme ukratko obnavlja. Mi doista čekamo Isusa o Božiću, ali Crkva nam sa sv. Ivanom danas kaže: »Već On stoji među vama!« U tome je sreća našeg adventa što već posjedujemo Isusa, i ako još nije Božić. Isus sam hoće da nas pripravi na skore blagdane, pa ćemo se za Božić najbolje pripraviti ako budemo često primali sv. pričest. Mnogi obavljaju razne devetnice i u tu svrhu idu k sv. pričesti, a najljepša je Božićna devetnica. Ako si dakle danas počeo, nastavi se pričešćivati, ako ikako možeš, kroz svu ovu sedmicu, svih ovih devet dana najbliže priprave na Božić. Tako će ti Isus biti put k Životu, pa za tebe neće vrijediti, kao nažalost za mnoge kršćane, one daljnje žalosne riječi sv. Ivana: »...koga vi ne poznate.« — Posebno te još upozoravam na članak »Adventska večernja pobožnost«, s kojom se uz čitanje evanđeoskih događaja pred Isusovim rođenjem možeš najljepše pripraviti na Božić.

A još je nešto važna ove sedmice: ovo je kvatrena sedmica. Slijedeći će te članak poučiti što su kvatri. Nek ti ne prođu bez duhovne koristi! Svi učitelji duhovnog života naglasuju da se čovjek i na putu u nebo umori, pa treba da se češće zaustavi, pregleda put što ga je prošao, i pogleda na put što ga čeka. Zato se i obavljaju duhovne vježbe, mjesečne obnove i slične pobožnosti. Eto, kvatri su liturgijske duhovne vježbe. Posveti ta tri dana malo više svojoj duši i Bogu! U srijedu možeš Bogu zahvaliti za sve duhovne i tjelesne milosti što si ih primio kroz prošlo četvrtgodište. Ko bi izbrojio sve Božje dobrote! A tih darova nijesi bio dostojan, jer tvoj put nije bio posve čist. Kao što si nebrojeno dobročinstava primio od Boga, tako si Ga kroz ovo vrijeme skoro nebrojeno puta uvrijedio. Zato misli u petak malo na svoje grijehe, pokaj se za njih! Ako još nijesi, dobro se ispovijedi i čini malo svojevoljne pokore! U subotu pak upravi pogled naprijed, da vidiš što te čeka kroz novo četvrtgodište. Napravi kratak nacrt, učini koju stvarnu odluku i osobito se Bogu preporuči za sve potrebe duše i tijela! A onda naprijed! Gospodin ti kao nekoć Abrahamu kaže: »Idi preda mnom i budi savršen! Ne boj se, ja sam branitelj tvoj i prevelika plaća tvoja!«

Što su kvatri?

Ove sedmice padaju zimski kvatri. Proljetni su iza I. korizmene nedjelje, ljetni iza blagdana Duhova, jesenski iza blagdana uzvišenja sv. Križa (14. IX.), zimski iza blagdana sv. Lucije (13. XII.). (Ko zna latinski, lakše će to zapamtiti po ovim rimama: post lentem, post pentem, post crucem, post lucem.) Već od djetinstva ste, kršćani, sigurno čuli za kvatre, ali ne znam jeste li im davali onu važnost koja ih ide. Ko hoće da živi s Crkvom, mora da i o kvatrima bude točno poučen.

Kvatri su vrlo star i svet običaj rimokatoličke Crkve. Još nije Crkva slavila ni adventa ni Tijelova ni toliko drugih blagdana, a kvatre je svečano svetkovala. (Nemoj se tome čuditi: liturgija je život sv. Crkve, pa kao svaki život, tako i život sv. Crkve raste i razvija se sve do u naše dane. Tako smo i mi doživjeli da je bio uveden nov blagdan Krista Kralja, a skoro svake godine nadođe blagdan kojega novoga sveca.) Sv. Leon Veliki, Papa († 461), ostavio nam je čitav niz propovijedi što ih je održao kod službe Božje

o kvatrima. Neki dapače misle da je to već apostolska ustanova. Što su dakle kvatri bili starim kršćanima i što su nama?

Četiri su glavne misli vodilje kvatrenih dana. 1) Najprije su to bili dani zahvale za žetvu. Zato su ispočetka bile samo tri kvatrene sedmice iza triju glavnih žetava: ljeti za žitnu žetvu, jeseni za berbu grožđa i zimi za berbu maslina. Vjernici su tom prigodom u zahvalu za svaku žetvu donosili k sv. Misi desetinu od svega što su skupili. To se je onda upotrebljavalo za uzdržavanje kuće Božje, svećenika i siromaha. — 2) A Crkva se nije ustavila samo kod brige za svagdanji tjelesni kruh, pa je već od početka smatrala kvatre i kao dane duhovne obnove. Ljudi smo takvi, da u ovom zemaljskom životu vrlo lako zaboravimo na vječno. I zato Crkva kao mudra majka hoće da nam o kvatrenim danima digne pogled k Bogu, a i svrne pogled u vlastitu našu dušu. (Najzgodnije je to na početku svake godišnje dobi, i tako su mjesto zahvale za tri žetve uvedeni kvatreni dani za sva četiri godišnja doba, a po tom su dobili latinsko ime »quatuor tempora«, od česa smo mi učinili naše »kvatre«.) Da nas dakle sv. Crkva svaka tri mjeseca duhovno obnovi, određuje nam i preporuča u te dane posebna dobra djela, osobito post i milostinju. Post i nemrs, na koji smo u svaku kvatrenu srijedu, petak i subotu pod grijeh vezani, izraz je kajanja i pokore za sve grijehe prošlog četvrtgodišta; a ujedno je i dragovoljan dar, kao neka desetina Bogu u zahvalu za sva primljena dobročinstva. Ono pak što svojim ustima uskratimo, damo onda kao milostinju siromasima. Baš sv. Leon često spominje tu međusobnu vezu posta i milostinje: Bogu je puno draža žrtva milosrdne ljubavi kad je prinesena skupa sa žrtvom posta. — 3) Kvatreni su dani u staroj Crkvi bili još i tim odlikovani da su u kvatrenu subotu bili ređeni svećenici. I sada se redovito, ako je moguće, sv. red dijeli u kvatrenu subotu. Zato Crkva i želi da se u te dane vjernici mole i poste za svećenički pomladak. Mnogo dobrih svećenika, to je sada najveća vjerska potreba po svoj našoj domovini. Koliko će naših župa i sela i ove godine biti za velike Božićne blagdane bez svećenika! Promislite: Božić bez ponoćne sv. Mise, bez sv. pričesti, Božić — bez Isusa... Poštujmo svoje svećenike i molimo za njih i njihove nasljednike! — 4) Konačno su kvatri u vezi sa crkvenom godinom, pa nose oznake dobi u koju padaju. Tako su zimski kvatri zgodna priprava na Božić, proljetni su kvatri u vezi s pripravom na Uskrs, ljetni mole i zahvaljuju za Duhovsku žetvu duša, a jesenski su napokon kvatri lijepa crkvena zahvala za sve zemaljske plodove kroz godinu. Kršćani, oživite opet kvatre i njihova lijepa značenja!

Prvo radosno otajstvo.

Sada smo čuli kako zimski kvatri imaju posebnu zadaću da nas priprave na Božić. A to nije samo prazna riječ. Dvije sv. Mise, Misa kvatrene srijede i Misa kvatrenog petka, slave dva najdraža nam događaja koja su pripravila Kristovo rođenje. U srijedu slušamo u evanđelju kako je anđeo navijestio Mariji Isusovo rođenje, a u petak kako je Bl. Djevica pohodila rodicu Elizabetu. U staro su doba posebno svetkovali sv. Misu ove kvatrene srijede, pa su je stari kršćani zvali: Missa aurea = zlatna Misa. Tako se je kršćanima svidila da su je molili skoro svaki dan u adventu. To je t. zv. Misa zornica sa početnom pjesmom »Rosite, nebesa...«, sa poslanicom iz Izaije, koji navješta da će »Djevica roditi Sina Emmanuela«, i s evanđeljem o navještenju rođenja. Ove se Mise zornice i sada po nekim krajevima drže kroz cijelo Došašće ili pak barem kroz Božićnu devetnicu, koju današnjom nedjeljom počimamo.

Zato je, kršćani, sasvim u duhu Crkve i njene liturgije ako ove sedmice iz sv. pisma razmatramo baš tu pripravu na Kristovo rođenje. Sve je to opisao sv. Luka u prvom poglavlju svog evanđelja, o njemu je pripovijedala sama Bl. Djevica Marija. Sveto iz svetih ustiju!

Evanđelista pripovijeda: „A u šesti mjesec posla Bog anđela Gabrijela u grad galilejski po imenu Nazaret, k djevici zaručenoj za muža po imenu Josipa iz kuće Davidove, i djevici je bilo ime Marija. I ušavši k njoj reče: Zdravo, milosti puna, Gospodin s tobom, blagoslovljena ti među ženama! A ona se uplaši od ove riječi te je razmišljala kakav bi to bio pozdrav. I reče joj anđeo: Ne boj se, Marijo! jer si našla milost u Boga. Evo začet ćeš i rodit ćeš sina, i nadjeni mu ime Isus. On će biti velik i zvat će se Sin Svevišnjega, i dat će mu Gospodin Bog prijestolje Davida, oca Njegova, i kraljevat će u domu Jakobovu uvijeke, i kraljevstvu Njegovom neće biti kraja. Reče Marija anđelu: Kako će to biti kad ja ne znam muža? I odgovori joj anđeo: Duh će Sveti doći na tebe, i sila će te Svevišnjega osjeniti; zato će se i sveto što će se roditi od tebe, zvati Sin Božji. I evo Elizabeta, tvoja rođakinja, i ona zatrudnje sina u svojoj starosti, i evo je šesti mjesec njojzi, koju zovu nerotkinjom; jer u Boga nijedna stvar nije nemoguća. A Marija reče: Evo službenice Gospodnje, neka mi bude po riječi tvojoj. I anđeo otide od nje."

Tako evanđelista. Ovo što ste sada pročitali, dragi kršćani, spada među najsvetije riječi što ih sadrži sv. pismo. S velikim ih strahopočitanjem moramo čitati. Promislite samo:

vječna Riječ, Sin Božji, u svemu jednak Ocu, hoće da postane čovjekom, pa silazi u krilo Djevice. Može li ljudski um da shvati tu svemogućnost i dobrotu Božju? Otajstvo je to, koje kad spomenemo (n. pr. u Vjerovanju, u evanđelju na koncu sv. Mise, u anđeoskom pozdravu), svako se kršćansko koljeno pred svojim Bogom prigne do zemlje.

A sada promotrimo sav događaj malo izbližega. Evanđelista nam najprije podaje točno vrijeme, mjesto i osobe ovog događaja. Vrijeme: u šesti mjesec po navještenju rođenja sv. Ivana Krstitelja. (Zato Crkva i slavi 6 mjeseci prije, 24. lipnja, rođenje sv. Ivana, a 6 mjeseci kasnije, na 25. prosinca, rođenje Krista Gospodina.) Mjesto: Nazaret, malo, zabitno gorsko mjestance u Galileji. Osobe: anđeo Gabrijel spada među tri arhanđela, a glasnik je utjelovljenja Gospodnjega. Marija se ovdje u evanđelju prvi put spominje. Dvaput evanđelista naglasuje da je bila djevica; ali za pomoć i radi ljudi bila je zaručena s mužem iz roda Davidova, po imenu Josipa.

Poslije te priprave pogledajmo prizor za prizorom. Sav događaj možemo razdijeliti na tri točke, kao da se je razvijao u tri prizora: 1. Najprije gledamo anđela s kakvim poštovanjem ulazi u sobicu. Djevica je udubljena u molitvi ili možda baš čita iz sv. pisma koje mjesto o Spasitelju. Možda je i ovako mislila: oh kad bih mogla da budem sluškinjom one velike gospođe koja će postati Majkom Spasiteljevom! I eto je iznenada uplaši anđeo, koji je pun poštovanja pozdravi. Tu čujemo prvi put pozdrav što će ga otsada izgovarati usta milijona: Zdravo Marijo! Beskonačni je to pozdrav, kaže neki pisac. A Marija? Čudi se, ali ne reče ni riječi. Razmišlja samo kakav bi to bio pozdrav. Boji se da u tako svetom trenutku ne izgovori kakvu nepromišljenu riječ. (Što mi činimo u sličnim zgodama?) — 2. Anđeo joj otkriva uzrok svog dolaska: ona će postati Majkom Spasiteljevom. Pazite samo što sve anđeo govori o Isusu: On će biti velik i zvat će se Sin Svevišnjega, i dat će mu Gospodin Bog prijestolje Davida, oca Njegova, i kraljevat će u domu Jakobovu uvijeke, i kraljevstvu Njegovom neće biti kraja. (Iz ovoga vidite kako je Krist od početka naviješten kao Kralj i kako je dakle imao pravo sadašnji sv. Otac kad je uveo blagdan Krista Kralja.) Marija na to odgovori s jednim pitanjem; ona se je zavjetovala i želi ostati djevicom: kako će dakle postati majkom? »Kako će to biti?« Ovo nije pitanje nevjere kao u Zaharije. Marija samo pita: kako? — 3. Anđeo joj rado pojasnjuje: ne treba da ona izgubi djevičanstvo, ona će biti djevičanska mati; sam Bog će sazdati u njezinom djevičanskom krilu

tijelo Sinu svome; zato od nje rođeno dijete neće biti samo sin čovječji, nego i Sin Božji. Marija je vjerno primila navještenje, pa joj sada anđeo hoće da utvrdi vjeru jednim znakom: njezina je rođakinja Elizabeta doživjela slično, i ako naravski ne tako veliko čudo milosti što je u starosti postala majkom. Tada progovori Marija veliku riječ: »Evo službenice Gospodnje...« Što je sve učinila ta riječ? Združila je nebo sa zemljom, Sina je Božjega s nebeskog prijestolja pozvala u krilo Djevice. To je veliki trenutak utjelovljenja Gospodnjega!

Kršćani, to je tako velik događaj da nas sv. mati Crkva tri puta na dan zvonjenjem sjeća na to otajstvo. Ne oglušimo se nikada glasu zvona, koji nas sjeća prvog najvećeg otajstva naše sv. vjere, utjelovljenja Sina Božjega, pa se pridružimo anđeoskom pozdravu!

Adventska večernja pobožnost.

U starom su zavjetu u jeruzalemskom hramu židovski svećenici prinosili Bogu krvave žrtve dva puta na dan: jutarnju i večernju žrtvu. Sve starozavjetne žrtve prestadoše Isusovom Žrtvom na križu, koja se na nekrvavi način obnavlja svaki dan na našim oltarima, i kao što sunce svakog jutra našu zemlju i sve što na njoj živi, tako i sv. Misa obasjava svakog jutra naše duše, posvećuje svaki početak novog dana. Nego i navečer sv. Crkva hoće da se sjeti Boga i da zahvali za sva dobročinstva što ih je kroz dan primila, posebno za presv. Euharistiju. Večernja je to molitva otkupljene Božje djece, pa se i zove »večernja« (vesperae), a tvori najsvečaniji dio svećeničkog brevijara, službenog crkvenog molitvenika. Neku vrst večernje ispjevao je i Isus sa svojim apostolima poslije zadnje večere prije odlaska u vrt Getsemani (Mat. 24, 30.)

U krajevima gdje od nedjelje još pjevaju večernju, kako su je u staro doba svuda i svi vjernici pjevali, znaju da se ona sastoji od pet posebno izabranih psalama. Iza toga je himan ili pjesma tog dana; a vrhunac je te molitve u zahvalnoj pjesmi Bl. Djevice Marije »Veliča«, koju imaš na str. 30 i kojom se je Marija zahvalila za Božje materinstvo. Sv. Crkva, plodna Djevica-Zaručnica Kristova, kojoj je Marija najljepša slika, nema uzvišenijih riječi da se zahvali za otkupljenje i posebno za sv. Misu od Marijinog slavospjeva, nadahnutog Duhom Svetim. Taj nam slavospjev nikad ne dosadi već radi svoje krasne sadržine, a i radi t. zv. antifonâ koje Crkva moli prije i poslije svakog psalma, pa i pjesme »Veliča«, te

joj tako daje svaki dan posebni smisao. (Tako n. pr. usklik »Pristupit ću k oltaru Božjem« služi kao antifona na početku i svršetku 42. psalma u pristupnim molitvama svake sv. Mise; također i početna pjesma u svakoj sv. Misi sastoji se od antifone i prvog retka jednog psalma, koji se je u staro doba čitav pjevao dok je svećenstvo pristupalo k oltaru.) Cijela večernja onda svrši s dnevnom molitvom, koju svakog dana molimo u sv. Misi na početku kao pomolitvu, a onda je u brevijaru svećenici toliko puta ponavljamo.

Devet dana pred Božićem (počinje 16. XII.) po našim se crkvama vrši Božićna devetnica: ujutro sa sv. Misom, a popodne s blagoslovom. Ta je devetnica od Crkve obdarena velikim oprostima. Jer se u različitim mjestima moli preko devetnice različito, ne možemo ništa da donesemo. (Ova je naime devetnica više pučka pobožnost, pa Crkva nije odredila što se mora preko nje moliti.) Ali sv. Crkva je odredila jednu drugu pripravu na Božić: čitavo Došašće je priprava na Božić, a osam dana prije Božića je bližnja priprava. Kroz te dane sv. Crkva prije i poslije Marijinog slavospjeva »Veliča« u večernji pjeva t. zv. velike antifone ili o-antifone (jer sve počinju s »o«). U njima je Crkva skupila sva proročanstva o Spasitelju te svu čežnju starog zavjeta i poganskog svijeta za Otkupljenjem. Da polaže Crkva u njih veliku važnost, vidi se i po tome što se u koru stolnih i samostanskih crkava vrlo svečano pjevaju: svakog je dana pjeva drugi svećenik po redu dostojanstva, a onda zvona svečano zvone.

Da se možete i vi, kršćani, što bolje pripraviti na veliki Božićni blagdan, marljivo pohađajte Božićnu devetnicu u crkvi, svakog dana po mogućnosti pristupajte k sv. pričesti, razmatrajte događaje Marijinog navještenja i pohođenja, te molite prvi, radosni dio sv. krunice, a i nastojte da skupa u obitelji, zavodu i društvu ili barem svaki za se svake večeri održite adventsku večernju pobožnost po molitvama sv. Crkve. Najprije izmolite adventski himan, koji u prijevodu o. Pavelića glasi:

Nebesa Tvorče zvjezdanih,
Svog puka vječna svjetlosti,
O Spasitelju ljudi svih,
Usliši naše molitve!

Kad imo svijet je propasti
Od prijevara sotoninih,
Ti Sam si dirnut ljubavlju,
Lijek posto bolesnicima.

Da grijeh nam opći okaješ,
Izišo na gorki križ si
Iz Djevičina svetišta
Ko bijelo janje žrtveno.

Pred Tvojom moći preslavnom,
Pred samim Tvojim imenom
I nebo ko i podzemlje
Od strave drhšćuć klanja se.

Čuj molbu našu, Gospode,
Ti Suče suda strašnoga:
Dušmani ljuti nasrću,
Oružaj puk svoj milošću.

Gospodstvo, slava, hvala, čast
Sa Ocem Sinu Višnjemu
I s njima Duhu Svetomu
Nek bude u sve vjekove. Amen.

Na to recitirajte Marijin slavospjev »Veliča« (kako niže donosimo), a prije i poslije njega svaki dan po jednu veliku antifonu po redu:

16. XII. **O dođi, Gospodine, početniče i cilju svega: Bože jaki, kralju mira, očekivanje cijeloga svijeta.**

17. XII. **O Mudrosti, koja si izašla iz ustiju Previšnjega te prodirući od kraja do kraja sve uređuješ snažno i nježno: dođi da nas naučiš put razboritosti.**

18. XII. **O Adonai i Vođo doma Izraelova, koji si se objavio Mojsiju u ognjenom grmu i dao mu zakon na Sinaju: dođi da nas otkupiš uzdignutom desnicom.**

19. XII. **O mladico Jesejeva, koja stojiš za znak narodima, pred kojim će kraljevi zatvoriti usta svoja, komu će se narodi moliti: dođi da nas oslobodiš, nemoj kasniti.**

20. XII. **O ključu Davidov i žezlo kuće Izraelove, koji otvaraš i nitko ne zatvara; zatvaraš i nitko ne otvara: dođi i izvedi svezanog iz tamnice, koji sjedi u tminama i u smrtnoj sjeni.**

22. XII. **O Kralju narodâ i željo njihova, i ugaoni kamene, koji spajaš oboje u jedno: dođi i spasi čovjeka, koga si od zemlje stvorio.**

23. XII. **O Emanuele, Kralju i zakonošo naš, iščekivanje narodâ i Spasitelju njihov; dođi da nas spasiš, Gospodine, Bože naš.**

24. XII. **Sutra će doći Gospodin, vidjet ćemo slavu Njegovu i nad nama će kraljevati Spasitelj svijeta.**

V e l i č a * d u š a m o j a G o s p o d i n a.
I raduje se duh moj * u Bogu spasu mojemu.
Što je pogledao na poniženje sluškinje svoje,
*** jer gle, odsad će me zvati blaženom svi naraštaji.**
Jer mi čini velike stvari svesilni,
*** i sveto je ime njegovo.**
I milosrđe je njegovo od koljena do koljena
*** onima, koji ga se boje.**
Pokazuje jakost mišicom svojom,
*** razasipa one, koji su oholi u mislima srca svojega.**
Skida s prijestolja silne vladare
*** i visoko diže ponizne.**

Napunja gladne dobara
*** a bogataše otpušta prazne.**
Štiti Izraela slugu svojega
*** sjećajući se milosrđa svoga.**
Kao što je obećao ocima našim,
*** Abrahamu i potomstvu njegovu dovijeka.**
Slava Ocu ...

Iza »Veliča« s antifonom nek vam se iz srca vine vapaj Izaije proroka:

Rosite, nebesa, odozgo i oblaci daždite Pravednoga!
— Otvori se, zemljo, i rodi Spasitelja! pa izmolite molitvu ove nedjelje (kao na str. 8). Na koncu možete još dodati ovu lijepu molitvenu pjesmu, kojom sv. Crkva pozdravlja Bl. Djevicu Mariju kroz cijelo Došašće:

Časna Mati Spasitelja,
Ti prohodna rajska vrata,
Morska zvijezdo, daj pomozi
Slabom puku koji pada
I nastoji pridignut se!
Ti koja si porodila

Na prirode divno čudo,
Svoga svetog Roditelja,
Djevo prije i poslije,
Gabrijela kad iz usta
Onaj »zdravo« jednom primi,
Daj smiluj se grješnicima!

— Anđeo Gospodnji navijestio Mariji,
— I ona začela po Duhu Svetom.

Pomolimo se. Milost svoju, molimo, Gospodine, ulij u duše naše, da mi koji smo po anđelovu navještenju spoznali utjelovljenje Krista Sina Tvoga, po muci Njegovoj i križu k slavi uskrsnuća privedeni budemo. Po istom Kristu Gospodinu našemu. — Amen.
† Božja pomoć neka bude uvijek s nama. — Amen.

O nevjernom apoštolu.

Razumljivo je da ove sedmice stupaju sveci posve u pozadinu. Kad kralj dolazi, uklone se sluge. Zato ove sedmice imamo jedan jedini svetački blagdan, ali taj je velik, pa moramo o njemu posebno govoriti. U p e t a k 21. XII. je b l a g d a n s v. T o m e apostola. Crkva svečano slavi blagdane apostola, pa ih je po prilici razdijelila na svaki mjesec kroz godinu, a nekoć su to bili i zapovijedani blagdani. U staro su doba dapače vjernici pred njihovim danom svu noć probdjeli u molitvi, tako da skoro svi blagdani apostola imaju dan prije t. zv. vigiliju ili bdjenje. Crkva tako štuje apostole, jer su oni stupovi sv. Crkve i na njima je Isus Crkvu

osnovao, pa je i u Vjerovanju nazivamo apostolskom Crkvom. A i onih dvanaest križeva na stupovima i zidovima svake posvećene crkve označuju dvanaest apostola, dvanaest stupova sv. Crkve.

Sada o apostolu Tomi. Od svih je apostola u u s t i m a p u k a n a j v i š e s p o m i n j a n. Koliko si puta čuo o nekome: nevjerni, sumnjivi Toma! Ovaj je dakle apostol više poznat s te jedne svoje pogreške nego sa svojih kreposti i sa svoje svetosti. I doista bismo malo što znali o sv. Tomi da nam iz evanđelja nije poznat lijep i p o b u d a n o p i s n j e g o v e n e v j e r e i n j e g o v o g o b r a ć e n j a. Opisao nam je to očevidac sv. Ivan u 20. poglavlju svog evanđelja.

Na uskrsnu se je večer pokazao Spasitelj učenicima okupljenim u dvorani zadnje večeri, samo Tome nije bilo. Mnogo je trebalo dok ih je Isus uvjerio da je doista On. Slijedećeg su onda dana apostoli susreli Tomu i veselo mu rekli: »Vidjeli smo Gospodina!« Ali on nije htio da vjeruje. Htjeli su ga onda uvjeriti najjačim dokazom: »Mi smo vidjeli Njegove rane te ih se dotakli!«, ali on isto nije vjerovao. U svojoj nevjeri postavi dapače uvjet samom Gospodinu: »Dok ne vidim na rukama Njegovim znaka od čavala i ne metnem prsta svoga u mjesto od čavala i ne metnem ruke svoje u rebro Njegovo, neću vjerovati.« Dok su dakle drugi apostoli svetkovali sretan Uskrs, ostao je nevjerni Toma još osam dana u tami žalosne i beznadne nevjere. A bio bi ostao i dalje, da nije Spasitelj dobar pastir, koji ne ostavlja ni stotu ovcu, već ide za njom i traži je dok je ne nađe. — U nedjelju iza toga bijahu opet sakupljeni svi apostoli u dvorani zadnje večere, i Toma s njima. Svi su bili radosni, samo Toma je bio žalostan gost. Tada stupi Spasitelj u dvoranu kroz zatvorena vrata i dođe k Tomi. Možemo misliti kako je tada Tomi bilo pri duši. I reče mu Isus: »Metni prst svoj ovamo, i vidi ruke moje, i pruži ruku svoju i metni u rebro moje, i ne budi nevjeran nego vjeran!« Ta je susretljivost i dobrota Isusova osvojila Tomu, pa padne na koljena i samo promuca: »Gospodine moj i Bože moj!« A Isus mu onda zaprijeti prstom i reče: »Toma, pošto si me vidio, vjeruješ. Blaženi oni koji ne vidješe, a vjeruju.« To je Spasitelj rekao i svima nama i tim je riječima baš nas nazvao blaženima, jer mi Ga ne vidimo tjelesnim očima, ali ipak vjerujemo.

Eto, radi tog pobudnog događaja je apostol Toma tako poznat. Možda ste i promislili: kakav je to apostol koji nam je dao tako slab primjer. Na to nam sv. Grgur Veliki paka odgovara: »N a š o j j e v j e r i v i š e k o r i s t i l a n e v j e r a T o m e nego li vjera vjernih učenika. Upravo po tom što je Toma tek po doticaju (kako bi sada rekli, po rukopipateljnom dokazu) došao do vjere, vjerujemo

mi bez i najmanje sumnje u Kristovo uskrsnuće.« Sv. Toma je tu vjeru kasnije posvjedočio i svojom mučeničkom smrću, i sada je već dugo u nebu, pa će danas i za nas moliti da u pravoj i stalnoj vjeri živimo i umremo. Molimo tu vjeru osobito sada za Božić! Kad budemo stali kod jaslica malog djeteta, p o t r e b n a j e n a m a j a k a v j e r a, da padnemo i mi na koljena i da se novorođenom Djetetu poklonimo kao svome Bogu. A i preko podizanja u sv. Misi nikada ne propustimo da se po želji sv. Crkve poklonimo Spasitelju riječima sv. Tome: »Gospodine moj i Bože moj!«

Malim prijateljima.

Iz današnje se s l i k e na naslovnoj strani, draga djeco, možete također puno naučiti. Tà tu ste baš vi naslikani kako idete ususret malom Isusu. Vode vas dobri vaši anđeli čuvari, a put vam pokazuje sv. Ivan Krstitelj. Mislite doista da ste tu vi naslikani, pa slobodno dajte ovoj djeci svoja imena i imena svoje braće i sestara. Ako vas je u kući još više, to bolje; onda preslikajte sliku, malo je produžite i naslikajte baš toliko djece koliko je vas braće i sestara, a svakomu napišite i dotično ime. Nego svako ovo dijete nosi nešto na dar malom Isusu. Sprijeda vam je rastumačeno što ovo sve znači: svijeća je vaš dobar primjer drugovima i drugaricama; grančica masline znači mir, a palma je znak pobjede i žrtve. Ako je vas u kući još više, pa još kojega naslikate, a vi stavite jednomu u ruke malo janje, drugomu vrč mlijeka ili ovčje runo, što su sve betlehemska dječica nosila malom Isusu u štalici. A neka jedan svakako nosi i kutiju s adventskim žrtvicama. Taj će dar Isusu biti najdraži. Danas je nedjelja veselja, pa se veselite i vi, djeco draga, ako ste već puno žrtvica pripravili malom Isusu. Nemojte zaboraviti i meni ih javiti, pa neću ni ja zaboraviti na Božićni dar.

Ovih ćete dana sigurno biti u velikom poslu. Ja se nadam da ste za jaslice sve pripravili. Kako vam raste pšenica? Koliko ste slika naslikali ili kipića izrezali? Sada treba sve to složiti da izađu lijepe jaslice. Ovih dana skupite još malo mahovine, da oko vaših jaslica bude sve zeleno, jer u Betlehemu nema ni o Božiću snijega. A ove ćete sedmice sigurno dobaviti i B o ž i ć n o d r v c e: po gradovima ćete ga s mamom kupiti, a po selima ćete ga s ocem sami posjeći, što je mnogo ljepše. Pazite, djeco draga, što ću vam sada reći! Drvce nije baš tako potrebito za jaslice. Kako to? Jeste li kada čuli ko je prvi počeo da pravi jaslice? Najveseliji svetac, sv. Frano Asiški, u jednoj šumi u Italiji. Kršćanima se to tako svidilo, da se je taj običaj raširio više manje po svemu svijetu. A

to je doista nešto tako lijepo, da su i oni koji ne vjeruju u Isusa ni u jaslice, htjeli da osjete malo Božićnog veselja, pa su mjesto jaslica počeli u kuću donašati i krasiti Božićno drvce. Sadanji pak kršćani imamo nažalost veliku manu da neku gospodu u svemu nasljedujemo, pa i u zlu. I tako se je Božićno drvce uvuklo i u kršćanske kuće, što ne bi bilo baš takvo zlo da nije nažalost drvce istjeralo jaslice i s njima malog Isusa ili ih stavilo samo ispod drvca da se jedva vide. Je li da to nije pravo? Što će drvce bez jaslica i bez Isusa? Glavno je štalica, a u njima Bl. Djevica, sv. Josip i jaslice s malim Isusom. Zato se vi, kršćanska djeco, više mislite kako ćete lijepo urediti i okititi štalicu nego drvce. Pa da drvca i nemate, ništa ne bi smetalo. Ja ću vam dakle reći kakve su jaslice meni najdraže: na visoku stolu u sredini štalica; oko nje pastiri i ovce i sve drugo, a malo dalje brda i putovi i po koje drvce. To su kršćanske jaslice! Nastojte i vi takve učiniti, pa mi ih onda opišite! Ko može, neka ih i fotografira, pa neka mi pošalje jednu fotografiju. Najljepši opis i najljepšu ću fotografiju donijeti za uzor svima.

Da li vam se sviđa, draga djeco, ovaj listić? Je li da vas svake nedjelje razveseli? Pokažite ga i drugoj djeci! Osobito će lijep biti Božićni broj, u kojemu ću za vas na ovoj stranici nešto lijepa donijeti.

Imprimatur! Hvar, 9. XI. 1934. Br. 2492/34. † Miho, biskup.

»ŽIVOT S CRKVOM« izlazi sedmično. Pretplata na godinu Din 40.
Pojedini broj 1 Dinar.

Narudžbe i pretplate prima svaka katolička knjižara, sve prodavaone devocijonalija, a mogu se slati i direktno nakladi:
HRVATSKA KNJIŽARA — SPLIT.

Uplate mogu se vršiti i na br. 38.059 čekovnog računa Hrvatske Tiskovne Zadruge u Splitu.

Uređuje: Svеć. Josip Kirigin, Hvar. — Izdaje: Hrv. Knjižara, Split.
Tisak Leonove Tiskare (zast. Josip Dadić), Split.